

بررسی تأثیر پرداخت تسهیلات تبصره‌ای بر فضای کسب و کار در استان لرستان

چکیده

جهان در دهه اول قرن بیست و یکم دنیایی آکنده از رقابت، توسعه بازارها و رواج فناوری‌های برتر و گسترش تجارت است. شرط توفیق در این عرصه، دسترسی کارآفرینان و فعالان بخش خصوصی به محیط کسب و کار مناسب است. فضای کسب و کار به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت و رشد هر جامعه و اقتصادی، بازیگر حیاتی محسوب می‌شود. این فضا شامل تمامی شرایط و عواملی است که در تعامل با یکدیگر، امکان رقابت، نوآوری، تولید و معاملات اقتصادی را در بر می‌گیرد. اهمیت فضای کسب و کار با توجه به ارتباط نزدیک آن با عوامل مختلف اجتماعی و اقتصادی، بسیار گسترده و چند بُعدی است. این اهمیت به دلایلی چون تأثیر بر توسعه اقتصادی، ایجاد اشتغال، ارتقاء سطح زندگی، فرهنگ سازی کسب و کار و مدیریت منابع بهینه و کارآمد می‌باشد. فضای کسب و کار علاوه بر اثرگذاری در بهبود اقتصادی یا عدم آن، مستقیماً بر تصمیم سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در یک استان اثر می‌گذارد، به نحوی که می‌توان رابطه مستقیمی بین فضای کسب و کار و میزان سرمایه‌گذاری در یک محیط را مشاهده نمود. یکی از زمینه‌های تشکیل سرمایه و سرمایه‌گذاری در اقتصاد محلی و استانی، تسهیلات اعطایی بانک‌ها از جمله تسهیلات تبصره‌ای می‌باشد. در اقتصاد ایران، سیستم بانکی بیشترین نقش را در زمینه ایجاد موقعیت‌های سرمایه‌گذاری داشته است و بانک‌ها از طریق ارائه تسهیلات به بخش‌های مختلف اقتصادی، منجر به رشد و توسعه در کشور شده‌اند. مفهوم تسهیلات تبصره‌ای، اعمال سیاست‌ها و طرح‌هایی است که به طور خاص به ارتقاء فضای کسب و کار و تشویق سرمایه‌گذاری‌های درونی و خارجی در یک منطقه می‌پردازد. این تسهیلات از طریق ارائه سیاست‌های مالیاتی تسهیل‌کننده، پشتیبانی مالی، پرداخت حمایت‌های مالی و ایجاد شرایط محیطی مطلوب برای رشد و توسعه کسب و کارها، به کسب و کارهای محلی و بزرگ، انگیزه و اعتماد بیشتری می‌دهد. از آنجایی که شکوفایی و پویایی اقتصاد و رسیدن به توسعه پایدار منوط به سرمایه‌گذاری و همچنین رونق تولید می‌باشد، برای حل شدن مشکل تولید، باید فضای کسب و کار بهبود یابد و این امر محقق نخواهد شد، مگر آن که موانع بر سر راه کسب و کارها برداشته شود. در واقع بهبود فضای کسب و کار، هم مقدمه‌ای برای رونق و جذب سرمایه‌گذاری است و هم پیش شرطی مهم برای تولید و در نهایت توسعه اقتصادی محسوب می‌شود. یکی از راهکارهای بازار سرمایه برای کمک به گسترش فضای کسب و کار، فراهم کردن امکانات و تسهیلات لازم جهت تأمین مالی می‌باشد. لذا با توجه به اهمیت موضوع مطروحه، پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر پرداخت تسهیلات تبصره‌ای بر فضای کسب و کار در استان لرستان انجام پذیرفت. این پژوهش در زمره تحقیقات کاربردی است که با رویکرد توصیفی و اکتشافی انجام شده و از نظر داده‌های گردآوری شده دارای ماهیت آمیخته به صورت کیفی و کمی و از نظر فلسفه تحقیق در بخش پژوهش‌های قیاسی استقرایی قرار می‌گیرد. جامعه آماری پژوهش، خبرگان مشتمل بر اساتید دانشگاه و مدیران سازمانی و کسب و کارها هستند که براساس اصل کفایت نظری، 30 نفر از آنان با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد. ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کمی پرسشنامه و در بخش کیفی مصاحبه است که روایی و پایایی آن‌ها به ترتیب با روش روایی محتوایی و آلفای کرونباخ برای پرسشنامه‌ها؛ و روایی نظری و پایایی درون کدگذار میان کدگذار برای مصاحبه‌ها، تأیید شد. روش تحلیل در پژوهش حاضر در بخش کیفی با

استفاده از روش تحلیل محتوا و کدگذاری با نرم افزار Maxqda انجام شده است و در بخش کمی پژوهش تحلیل داده‌ها با رویکرد دلفی فازی، نرم افزار Spss و همچنین روش تحلیل سری زمانی، انجام شده است. در این پژوهش، یافته‌ها براساس فازبندی اجرایی در شش گام شناسایی و تحلیل شاخص‌های مؤثر بر فضای کسب و کار استان لرستان، شناسایی انواع مزیت‌های استان به منظور هدفمندسازی تسهیلات تبصره‌ای، شناسایی انواع تأثیرات تسهیلات تبصره‌ای در فضای کسب و کار استان لرستان، سنجش تأثیرات تسهیلات تبصره‌ای در فضای کسب و کار استان لرستان، ارائه الگوی بهینه پرداخت تسهیلات تبصره‌ای به منظور ارتقاء شاخص‌های فضای کسب و کار و ارائه راهکارها و پیشنهادات جهت بهبود تأثیرات تسهیلات تبصره‌ای در فضای کسب و کار استان لرستان، ارائه شده است. نتایج حاصل از فاز اول، حاکی از شناسایی 20 عامل مؤثر بر فضای کسب و کار استان لرستان می‌باشد که عبارتند از: سرمایه ساختاری، بروکراسی و مقررات ادار، نقشه جامع سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه خصوصی و خارجی، برنامه برای توسعه صنایع تبدیلی و خام فروشی معادن استان، هزینه‌های جاری کسب و کارها از جمله هزینه بیمه نیروی انسانی، قوانین قیمت‌گذاری و آیین‌نامه‌های خلق‌الساعه، تفکر (فرهنگ) محلی‌گرا و قوم‌گرایانه، توانایی بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ تأمین سرمایه از بازار غیررسمی، تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضا برای محصولات ایرانی مشابه، مهارت و توانایی نیروی انسانی، مدیرمحور بودن برنامه‌های استان، برنامه‌های خصوصی سازی در استان، زیرساخت‌های فنی و فناوری، دسترسی به بازارهای جدید، شرایط زیرساختی و اعتبارات عمرانی، منابع مالی و اعتباری، تسهیلات پرداختی به صنایع، نرخ تورم بخش تولید در استان، پذیرش کارآفرینان و سرمایه‌گذاران استان و اطلاع‌داری به شکایات صاحبان کسب و کار و سهولت قضایی. از این بین، شاخص‌های هزینه‌های جاری کسب و کارها از جمله هزینه بیمه نیروی انسانی، تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضا برای محصولات ایرانی مشابه و توانایی بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی به ترتیب اولویت، مهمترین شاخص‌های مؤثر بر فضای کسب و کار استان لرستان شناسایی شدند. فاز دوم پژوهش نشان می‌دهد که در بخش صنایع، صنعت سنگ، صنایع مواد غذایی و آشامیدنی و صنعت نساجی، در بخش کشاورزی، کشاورزی، باغداری و دامداری و پرورش طیور و در بخش خدمات، میراث فرهنگی و گردشگری، حمل و نقل و عمران شهری و روستایی، از جمله سه مزیت مهم و برجسته استان در میان بخش‌های مهم اقتصادی می‌باشند. فاز سوم 12 مورد از انواع تأثیرات تسهیلات تبصره‌ای را بر فضای کسب و کار استان لرستان نشان می‌دهد که عبارتند از: کاهش بیکاری و بهبود اشتغال، افزایش حجم sme ها، افزایش دسترسی به منابع مالی، پیاده‌سازی استراتژی نیلوفر آبی، توسعه صادرات و توسعه کسب و کارهای محلی. از میان 12 مورد شناسایی شده، کاهش بیکاری و بهبود اشتغال، افزایش حجم sme ها و توسعه کسب و کارهای محلی، بیشترین میزان وزن و اهمیت را داشتند. در فاز چهارم پژوهش، به منظور شناسایی تأثیرات تسهیلات تبصره‌ای در فضای کسب و کار استان لرستان، شاخص‌های فضای کسب و کار، سرمایه‌گذاری خارجی مستقیم، نرخ تورم، تسهیلات اشتغال و تولید ناخالص داخلی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در فاز پنجم پژوهش، الگوی بهینه پرداخت تسهیلات تبصره‌ای به منظور ارتقاء شاخص‌های فضای کسب و کار با استفاده از دو تکنیک استخوان‌ماهی و جدول برنامه‌های عملیاتی، طراحی شد. در نهایت در گام آخر، راهکارها و پیشنهادات جهت بهبود تأثیرات تسهیلات تبصره‌ای در فضای کسب و کار استان لرستان ارائه شد.

کلیدواژه‌گان: کسب و کار، فضای کسب و کار، تسهیلات تبصره‌ای، رشد و اشتغال، استان لرستان.